

Motion till riksdagen 2005/06: MJ531

av Lars Leijonborg m.fl. (fp)

En politik som tar klimatfrågan på allvar

Motionen delad mellan flera utskott

Sammanfattning

Frågan om vilken politik Sverige ska föra för att minska mänsklighetens klimatpåverkan är en av de viktigaste frågor som svenska politiker ställs inför över huvud taget.

Målet bör ändras så att det anges som en acceptabel temperaturhöjning som följd av mänskliga aktiviteter, inte halten växthusgaser i atmosfären. Acceptabel temperaturhöjning bör fastställas till två grader på lång sikt. Denna förändring skulle innebära att Sverige följer IPCC:s (FN:s klimatpanel) rekommendationer till världens stater samt att målet sammanfaller med det mål som EU:s ministerråd fastställt för klimatet.

Som en konsekvens av temperaturförhöjningsbegränsningen bör internationellt fastställas begränsningar av utsläppen av växthusgaser för år 2020, år 2050 och år 2100. För att planerna ska bli realistiska bör även begränsningar anges för 2030 och 2040. Rimliga länderfördelningar bör också anges.

När riksdagen beslutade om den nuvarande klimatstrategin fastställdes att klimatarbetet skulle följas upp med kontrollstationer 2004 och 2008. Rimligen avsåg riksdagen med sitt beslut att regeringen skulle återkomma till riksdagen under 2004, men så har inte skett. För detta förtjänar regeringen allvarlig kritik.

Det är flera olika gaser som påverkar klimatet, och Kyotoprotokollet har pekat ut sex olika växthusgaser: koldioxid, metan, dikväveoxid, ofullständigt halogenerade fluorkarboner (HFC), perfluorkarboner och svavelhexafluorid. Vi måste beakta alla sex växthusgaserna men arbetet med att minska utsläppen av koldioxid intar en särställning. Sverige måste därför börja marschen ut ur det fossila samhället nu.

Miljöfrågorna är ett av de tydligaste områdena som visar på att EU behövs. EU har varit pådrivande när det gäller klimatfrågan och Kyotoprotokollet. Mycket pekar på att EU inte kommer att klara sitt mål med 8 procent lägre utsläpp av växthusgaser till 2010 jämfört med 1990. Alltså behövs fler åtgärder. För att riva hindren mot en rationell klimatpolitik måste EU ges ökad makt över medlemsländernas klimatpolitik. Folkpartiet anser därför att EU

Fel! Okänt namn på få ökade möjligheter att fatta beslut med kvalificerad majoritet när det gäller gränsöverskridande miljöfrågor och miljöskatter. Ekonomiska styrmedel har visat sig effektiva. Inom en del verksamhetsområden bör ställas krav på utsläppsrätter medan andra är mer lämpade för en koldioxidskatt. Vi vill att EU inför en europeisk miniminivå för koldioxidskatt på de områden som inte omfattas av ett fungerande system med utsläppsrätter.

Sverige har på många sätt en gynnad situation när det gäller utsläpp av växthusgaser. Vi har en elproduktion som i mycket liten utsträckning är beroende av fossila bränslen. Sverige har kunnat ta på sig att sänka utsläppen av växthusgaser snabbare än vad vi är skyldiga att göra enligt EU-överenskommelsen. Tyvärr tyder mycket på att regeringen inte kommer att lyckas genomföra den sänkning av utsläppen på 4 procent till 2010 som riksdagen antagit. Detta beror framför allt på en oansvarig energipolitik, främst genom stängning av kärnkraft. Folkpartiet vill att Sverige sätter kampen mot klimatproblemen främst vad det gäller hur miljökraven ska påverka energipolitiken.

Innehållsförteckning

Fel! Okänt namn på

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Förslag till riksdagsbeslut	4
Inledning	5
Internationellt samarbete	6
Sverige måste få en offensivare klimatpolitik	8
En energipolitik för minskad klimatpåverkan	9
Energiläget i Sverige	9
Hur ska energin produceras?	12
Hur ska energin beskattas?	13
Den svenska industrins konkurrensvillkor	13
En bostadspolitik som gynnar miljön	13
Trafiken den största utmaningen	14
Jordbruket måste minska sin klimatpåverkan.....	15
Börja ta tag i de övriga växthusgaserna.....	16
Förbered Sverige för ett ändrat klimat	16

Fel! Okänt namn på förslag till riksdagsbeslut

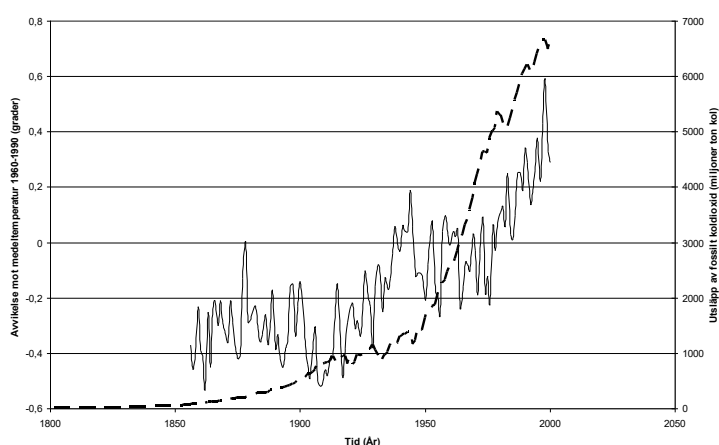
1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör vara pådrivande för att EU skall få ökade möjligheter att fatta beslut med kvalificerad majoritet när det gäller gränsöverskridande miljöfrågor och miljöskatter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige verkar för att EU vid nästa period för handel med utsläppsrätter på koldioxid fördelar utsläppsrätterna via auktion.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda energibeskattningen.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör ha som mål att bostadssektorn minskar sitt bidrag till koldioxidutsläppen med 50 % till 2025 gentemot utsläppen 1995 och med 80 % till 2050.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av forskning kring alternativa drivmedel för fordon.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att miljöcertifiera alternativa drivmedel.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en justering av miljöklassningen för drivmedel så att den endast baseras på miljönytta.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samordna informationen kring effekter av klimatförändringen.

¹Yrkande 3 hänvisat till SkU.

Inledning

Fel! Okänt namn på

Globala klimatförändringar som orsakas av människan är ett av vår tids största miljöhot. Mängden koldioxid i luften har ökat med ungefär 30 procent sedan mitten av 1800-talet. Figuren nedan visar på hur utsläppen av koldioxid från fossila bränslen ökat över tiden, den visar också på hur medeltemperaturen på jorden förändrats de senaste åren.

Figur 1: Avvikelse från jordens medeltemperatur och kolinnehållet världens utsläpp av koldioxid

Det tar lång tid att värma upp oceanernas enorma mängd vatten. Därför sker klimatförändringarna med stor fördröjning efter att utsläpp gjorts. Mycket tyder dock på att effekterna nu också börjar märkas i form av ett allt extremare väder. Det är de fattiga ländernas befolkning som riskerar att drabbas hårdast av detta, speciellt eftersom klimatförändringarna här kombineras med andra miljöproblem som skogsavverkning. Även om utvecklingsländerna drabbas hårdast är det uppenbart att klimatförändringarna kommer att påverka oss alla. Vi har byggt ett samhälle som är allt känsligare för förändringar i klimatet. Detta illustreras av hur kostnaderna för översvämningar har ökat de senaste åren. Fler och häftigare orkaner rapporteras från södra USA.

Frågan om vilken politik Sverige ska föra för att minska mänsklighetens klimatpåverkan är en av de viktigaste frågor som svenska politiker ställs inför över huvud taget. I april 2000 presenterade Klimatkommittén sina förslag på åtgärder och långsiktiga målsättningar. Folkpartiet menar att kommitténs arbete och möjligheter att presentera en rationell och kostnadseffektiv strategi begränsades av de förutsättningar som gavs i direktiven, främst genom att en av utgångspunkterna var det energipolitiska beslut som genomdrevs av Socialdemokraterna, Centern och Vänsterpartiet. Dessa lösningar var oacceptabla för dem som gick emot energibeslutet och anser att Barsebäck ska öppnas igen. Stängningen av Barsebäcks båda reaktorer medför att utsläppen ökar med 8 miljoner ton koldioxid per år, om man räknar med att denna mängd el i stället produceras i kolkraftverk. Detta motsvarar 12 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser.

Fel! Okänt namn på Det är flera olika gaser som påverkar klimatet, och Kyotoprotokollet har pekat ut sex olika växthusgaser: koldioxid, metan, dikväveoxid, ofullständigt halogenerade fluorkarboner (HFC), perfluorkarboner och svavelhexafluorid. Vi måste beakta alla sex växthusgaserna men arbetet med att minska utsläppen av koldioxid intar en särställning. Det finns flera skäl för att idag börja marschen ut ur det fossila samhället. Det viktigaste skälet är utan tvekan den klimatpåverkan som användningen av fossila bränslen leder till. Om man dessutom ser begreppet hållbar utveckling som något som spänner över flera generationer är det uppenbart att framför allt olja men även så småningom gas och kol kommer att ta slut. Långt innan detta sker kommer kostnaderna för användning av dessa resurser att öka kraftigt. Det kan gå gradvis, men lika väl i form av kriser som får oljekrisen på 1970 talet att blekna i jämförelse. Det senaste året har vi åter blivit påminda om hur känslig oljemarknaden är. Kombinationen av ökad användning av olja i Kina och Indien, kriget i Irak, osäkerhet för ett oljebolag i Ryssland och orkanen Katrina vid New Orleans har lett till toppnoteringar för oljepriset.

Samhället måste minska sitt beroende av fossila bränslen för att kunna uppnå miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Vi kan välja att börja marschen nu och genomföra den i lugn takt eller vi kan lämna det till kommande generationer att göra det i panik. Dessutom orsakar användning av fossila bränslen andra miljö- och hälsofarliga utsläpp, såsom svaveldioxid, kväveoxider och mikroskopiska partiklar.

Internationellt samarbete

Människans klimatpåverkan är ett globalt miljöproblem. Oavsett var utsläppen sker påverkas hela jordens klimat. Även om Sverige skulle eliminera sina utsläpp helt riskerar vi ändå att drabbas av konsekvenserna av utsläpp i andra länder. Därför är det nödvändigt med internationellt samarbete.

Kyotoprotokollet lades fram 1997. Syftet med protokollet är att begränsa i-ländernas utsläpp av de sex aktuella växthusgaserna. Enligt protokollet ska i-ländernas utsläpp minska till 2010 med i genomsnitt 5 procent jämfört med 1990. Begränsningar för utvecklingsländerna är inte inkluderade i Kyotoprotokollet. Protokollet har äntligen ratificerats och trätt ikraft 2005.

Man bör vara medveten om att åtagandena i Kyotoprotokollet är långt ifrån tillräckliga för att komma till rätta med klimatproblemen utan de bör ses som ett första steg mot ett mer hållbart samhälle. Det är viktigt att Sverige inte avviker från de nationellt fastställda målen att minska utsläppen av växthusgaser med 4 procent till 2010.

Kyotoprotokollet innehåller också s.k. flexibla mekanismer. Dessa tillåter att länder byter åtgärder som minskar utsläpp av växthusgaser i det egna landet mot åtgärder i ett annat land. Det svenska klimatmålet ska nås utan att man räknar in flexibla mekanismer. Dock är handel med utsläppsrätter definierat som en flexibel mekanism, och Folkpartiet anser att det finns anledning att ha en grundinställning där man är positiv till användningen av systemet med utsläppsrätter.

När det gäller utsläppsrätter inom EU är det självklart att den mängd **koldioxid** som motsvarar de utsläppsrätter varje land utfärdar ska anses utsläppt i det landet, även om utsläppsrätten säljs till företag i något annat land inom EU.

Dock finns det anledning att vara försiktig med den typ av flexibla mekanismer där de investeringar som tillgodoräknas görs i länder utan egna utsläppsåtaganden, s.k. Clean Development Mechanism (CDM). Det är svårt att säkerställa att de investeringar som görs verkligen är tilläggsinvesteringar och inte skulle ha gjorts även utan insatsen. Det finns också frågetecken kring hur man säkerställer de långsiktiga effekterna av investeringarna. Om flexibla mekanismer ska användas bör strikta regler tas fram för dessa. Dessutom bör Sverige redan nu sätta ett lågt tak för i vilken grad vi som land ska tillåta oss att använda flexibla mekanismer av CDM-typ. Vi anser att det är bättre att Sverige inkluderar CDM-liknande projekt i det vanliga biståndsarbetet och avstår från att räkna in dessa i de egna åtagandena att sänka växthusgaserna. Vad gäller de CDM-projekt som trots en stor grad av restriktivitet genomförs anser Folkpartiet att riktlinjer ska finnas med minst samma krav på utvecklingseffekt som om det hade rört sig om ett svenskt biståndprojekt. Former för att ta tillvara Sidas och Naturvårdsverkets expertis i projektbedömningarna måste etableras. Detta bör ges regeringen tillkänna, vilket vi yrkat på i motion 2004/05: MJ368.

Vidare innehåller Kyotoprotokollet möjligheter att tillgodoräkna sig bindning av koldioxid i s.k. gröna sänkor. Folkpartiet anser att Sverige och EU inte bör utnyttja denna möjlighet. Principen fungerar inte fullt ut eftersom kretsloppet för koldioxid bundet i träd är betydligt kortare än det som rör koldioxid från fossila bränslen. Vi anser dessutom att denna typ av åtgärder endast senarelägger de åtgärder som behövs för att uppnå ett hållbart samhälle vad avser växthuseffekten. Dessutom påverkar det inte alla andra problem som en användning av fossila bränslen orsakar, såsom andra miljö- och hälsofarliga utsläpp och förbränning av en viktig ändlig resurs. Detta bör ges regeringen tillkänna, vilket vi yrkat på i motion 2004/05: MJ368.

På senare tid har diskussioner förekommit om nya tekniska lösningar för att förvara koldioxid i berggrund. Forskningen är intressant men det är för tidigt att låta dessa idéer påverka klimatpolitiken. Målet måste fortfarande vara att begränsa användningen av fossila bränslen.

Det bästa vore om vi kunde ha globalt beslutade regler för hur klimatpåverkande utsläpp ska minskas, exempelvis genom en global koldioxidskatt. I dagsläget är detta dessvärre inte realistiskt eftersom det inte finns någon internationell institution som kan hantera detta i praktiken.

Europa måste ta sitt ansvar för klimatfrågorna. EU har på många sätt varit pådrivande när det gäller klimatfrågan och Kyotoprotokollet. Mycket pekar på att man inte kommer att nå målet med 8 procent lägre utsläpp av växthusgaser. Alltså behövs fler och effektivare åtgärder.

För att riva hindren mot en rationell klimatpolitik måste EU ges ökad makt över den nationella klimatpolitiken. Folkpartiet anser därför att EU bör få ökade möjligheter att fatta beslut med kvalificerad majoritet när det gäller gränsöverskridande miljöfrågor och miljöskatter. Det är viktigt att inte det

Fel! Okänt namn på som vill göra minst sätter takten i EU:s miljöarbete. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Ekonomiska styrmedel har visat sig effektiva. Inom en del verksamhetsområden bör ställas krav på utsläppsrätter medan andra är mer lämpade för en koldioxidskatt. Vi vill att EU inför en europeisk miniminivå för koldioxidskatt på de områden som inte omfattas av ett fungerande system med utsläppsrätter. Detta skulle få betydelse också i övriga EU-länder, som då inte kan skaffa sig konkurrensfördelar genom att ha lägre miljökrav.

En av de viktigaste åtgärderna på EU-nivå för att minska växthuseffekten är det nu påbörjade systemet med handel med utsläppsrätter. Folkpartiet har länge arbetat för att man ska använda regler om utsläppsrätter som ett sätt att minska miljöförstöring. Vi är därför mycket positiva till att EU nu infört ett system med överlåtbara utsläppsrätter vad gäller koldioxid. Vi anser dock att det var olyckligt att man valde att dela ut rätterna gratis i stället för att auktionera ut dem. Det senare hade gynnat länder och företag som redan gjort insatser för att minska sina utsläpp. Folkpartiet vill att EU går vidare och att man för nästa period, 2008–2012, fördelar utsläppsrätterna via auktion. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Sverige måste få en offensivare klimatpolitik

Sverige har på många sätt en gynnad situation när det gäller klimatfrågan. Detta framför allt därför att vi har en elproduktion som i mycket liten utsträckning är beroende av fossila bränslen. Detta har också gjort att Sverige har kunnat ta på sig att sänka utsläppen av växthusgaser mer än vad vi behöver enligt den interna EU-överenskommelsen. Tyvärr pekar mycket på att regeringen med nuvarande politik inte kommer att kunna genomföra den sänkning av utsläppen på 4 procent till 2010 som riksdagen beslutat. Detta beror framför allt på en oansvarig energipolitik.

Normalt talar man om tre ungefär jämnstora sektorer som orsakar utsläppen av växthusgaser: industri, bostäder och trafik. Från en åtgärdssida bör man kanske snarare tala om fem politiska områden: energipolitiken, industripolitiken, bostadspolitiken, trafikpolitiken och jordbrukspolitiken. De olika sektorerna har olika möjligheter att bidra till det kortsiktiga nationella målet på en minskning av växthusgaserna med 4 procent. Vi anser att energipolitiken och bostadspolitiken bör ha större ansvar för att Sverige når sina kortsiktiga klimatmål än industri- och trafikpolitiken. På längre sikt är det däremot ytterst viktigt att trafiksektorn kraftfullt bidrar till minskningen av växthusgaser.

En åtgärd som emellanåt av vissa bedöms vara effektiv är att konstruera olika system med bidrag till dem som gör olika typer av energihushållande insatser. Vi liberaler vill dock generellt sett varna för en övertro på bidragssystem. De har en rad nackdelar. Det är stora omkostnader för att ta in skatt till staten för att sedan intressenter ska skriva ansökningar och sedan någon myndighet ska besluta i frågan. Dessutom kan förväntan att staten ska etablera något bidragssystem i framtiden ta initiativlusten ur aktörerna på marknaden,

så att åtgärder som egentligen vore lönsamma inte genomförs. Vi bedömer att ekonomiska styrmedel i form av miljöskatter normalt är effektivare. Då öppnar vi för en mångfald av lösningar.

En energipolitik för minskad klimatpåverkan

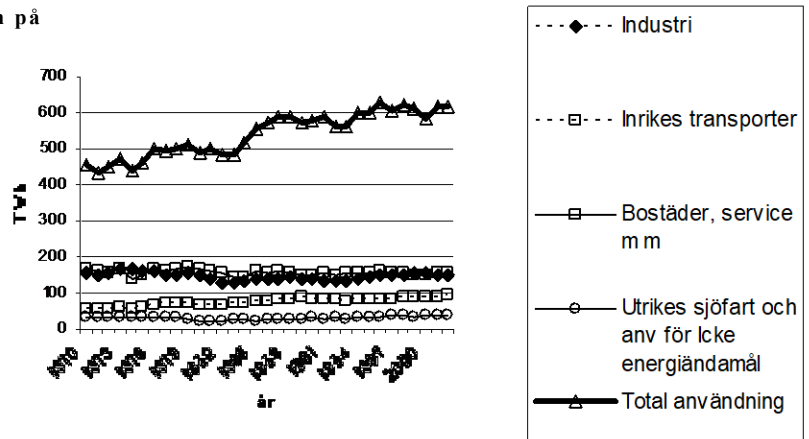
God tillgång på energi är en förutsättning för välbefinnande. Elektricitet är mycket viktigt bl.a. för industrin, handeln, jordbruket, servicenäringarna och hushållen, dvs. för hela vårt samhälle. Energipolitiken är dessutom troligtvis nyckeln till om Sverige på kort sikt ska klara sina klimatåtaganden. En negativ utveckling här med kraftigt ökad användning av fossila bränslen i energiproduktionen är tyvärr trolig med nuvarande politik. Regeringen har nyligen givit klartecken till en ny gasledning från Tyskland till Trelleborg, och det planeras för en ökad användning av naturgas i Sverige. Folkpartiet vill ha en ny energipolitik där målet att minimera användningen av fossila bränslen har hög prioritet. För att kunna åstadkomma denna förändring av klimat- och energipolitiken på ett sätt som är ekonomiskt och socialt hållbart krävs att Sverige omprövar beslutet att avveckla kärnkraften. Vi anser att det nu inte bara är läge för att sluta med den förtida avvecklingen av kärnkraften utan också att öppna upp för möjligheten för nya kärnkraftverk. I valet mellan nya fossila elkraftverk och kärnkraft väljer Folkpartiet kärnkraft. Det finns dock flera andra energislag som också måste utvecklas nu och på sikt. Bland annat vill vi här peka på en fortsatt utveckling av biobränslen. Sverige har redan en stor andel biobränslen, men huvuddelen av dessa används i värme- och inte elproduktion. Framför allt kan biobränslen behövas för att kunna ersätta fossila bränslen som idag används vid toppar i energiproduktionen. Här kan påpekas det olämpliga i förbudet mot odling av industrihampa för energiproduktion.

Det behövs ytterligare forskning på områden som kärnteknik, solceller, användning av vätgas som energibärare, och att ta fram effektivare energigrödor. Den s.k. tankeförbudslagen (6 § kärntekniklagen) måste avskaffas.

Energiläget i Sverige

Nedan beskrivs energianvändning och produktion år 2002 enligt siffror från Energimyndigheten.

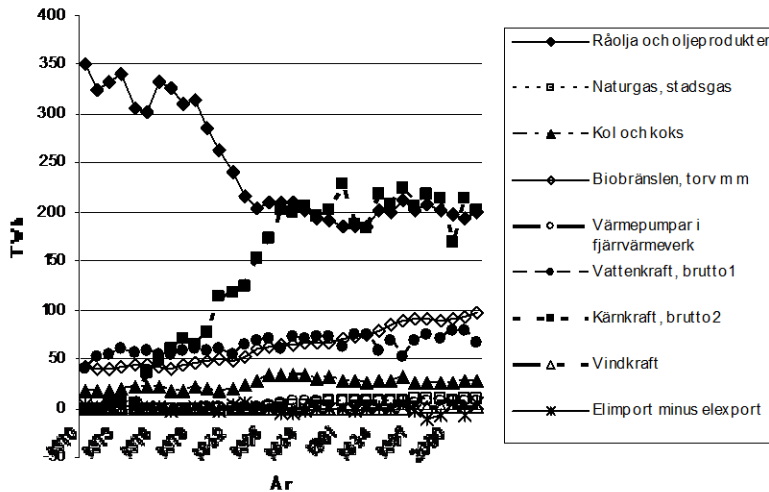
Fel! Okänt namn på

Figur 2: Energianvändning i Sverige 1970–2002

Figuren visar hur energianvändningen har varierat i Sverige sedan 1970, som synes har energianvändningen ökat under perioden och detta kan främst hänföras till energianvändningen inom transportsektorn. Industrisektorn varierar över tiden men har ökat något de senaste åren. Folkpartiet anser att energieffektivisering är en viktig del av att skapa ett hållbart samhälle. Både effektivare användning av befintliga anläggningar för energiproduktion och effektivare användning av energin behövs. I det senare fallet finns mycket att göra både vad avser bostäder och troligen också inom industrin. En effektivare användning behöver dock inte innebära att behovet av elenergi minskar. I stället kan andra omställningar i samhället för att minska användning av fossila bränslen leda till en utökad användning av elenergi. När målet är att ersätta fossila bränslen inom både uppvärmning och drivmedel är det möjligt att detta leder till ökad elanvändning. Här kan man förutse en ökad användning av el för värmepumpar, tåg, tunnelbanor eller andra eldrivna kommunikationer i tätbebyggda områden. Det är då viktigt att elen framställs på rätt sätt så att det totalt sett minskar koldioxidförbrukningen.

Fel! Okänt namn på

Figur 3: Sveriges energiproduktion

Produktionen av energi över tiden visas i figuren. Figuren visar tydligt två viktiga saker. Först och främst är Sverige fortfarande mycket beroende av fossila bränslen för sin energiproduktion och den enskilt viktigaste faktorn som tidigare har minskat detta beroende är utbyggnaden av kärnkraften. Både kärnkraft och vattenkraft visas i figuren som bruttoenergi. Detta överdriver deras nettotillskott till systemen men det är fortfarande kärnkraft och vattenkraft som dominerar den svenska elproduktionen. Biobränslen har stadigt ökat i användning och bidrar nu mer än vattenkraften till den svenska energimixen. Biobränslen har framför allt ersatt fossila bränslen inom uppvärmningssektorn, tyvärr har även koleldning och användningen av naturgas ökat sedan mitten på 1980-talet. De sista åren har också toppar i energibehovet täckts av import, då framför allt producerad med fossila bränslen. Man kan alltså med oro konstatera att även om alternativa energislåg tillkommit på den svenska marknaden och framför allt biobränslen ökat så går mycket åt fel håll. Vindkraft som många hoppats på ger trots stödåtgärder mindre än 1 TWh energi 2002. Folkpartiet är positivt till en utveckling av nya tekniker för energiproduktion. Här krävs en bred syn på vad som kan anses vara alternativ energi. Det gäller naturligtvis sol, vågkraft, vind, biobränslen men också vätgas, fusionskraft och en vidareutveckling av kärnkraften t.ex. mot att kunna återanvända nuvarande utbränt bränsle både för att få energi och ett mer lågaktivt avfall. Vi tror att en sådan utveckling fås inte enbart genom riktade forskningsmedel utan också genom att stödja fakultetsforskningen inom energiteknik, fysik och kemi/bioteknik. Vi tror att en framtida hållbar energipolitik bygger på en bred mix av olika energislåg.

Fel! Okänt namn. Här ska energin produceras?

I grunden anser vi som liberaler att det inte är politiken utan marknaden som ska styra hur den svenska energimixen ska se ut. Den politiska styrningen ska i huvudsak endast vara av miljö-, hälso- och säkerhetskäl, och generella styrmetoder som koldioxidavgift och handel med utsläppsrätter är att föredra. Det är dock uppenbart att nästan all energiproduktion kommer i konflikt med olika miljöfrågor, störningar på biologiska miljöer när det gäller vattenkraft, påverkan på landskapsbild och bullerstörningar när det gäller vindkraft, problematiken när det gäller slutförvaring av avfall för kärnkraften och klimatpåverkan när det gäller fossila bränslen. Därför blir det naturligt att göra vissa politiska övervägningar av sådan karaktär att de politiska besluten påverkar energiproducenternas möjligheter att fritt välja produktionsmetod.

Folkpartiet har följande åsikter när det gäller energipolitiken:

- Det är angeläget att man stimulerar hushållning med energi
- De orörda älvarna ska inte byggas ut
- En utökad inhemsk energiproduktion ska utgå från högt ställda miljö-, hälso- och säkerhetskrav
- Alla energislag ska i ett normalläge klara konkurrensen på energimarknaden utan subventioner
- Energipolitiken ska inte på ett allvarligt sätt hämma den ekonomiska tillväxten
- Kampen mot klimatförändringar och därmed minskningen av fossila bränslen i energiproduktionen är högt prioriterad i den svenska energipolitiken.

Dessa prioriteringar får ett antal konsekvenser för energipolitiken. Vi vill att regeringen undersöker möjligheten att förbjuda nya energianläggningar drivna av fossila bränslen (med undantag för fossilt avfall) och vidare att regeringen tar fram en avvecklingsplan för fossilt baserade el- och värmekraftverk.

Trots att vi har en avreglerad energimarknad bör målet vara att Sverige i huvudsak ska vara självförsörjande när det gäller energi. Risken är annars att den el som importeras är producerad med fossila bränslen och att man därmed indirekt bidrar till ökade koldioxidutsläpp.

Folkpartiet ser inte att det är möjligt att kombinera målet med en offensiv klimatpolitik inom energiområdet med en avveckling av kärnkraften. Sverige bör därför inte kortsiktigt avveckla kärnkraften. Energiproduktionen blir en blandning av vattenkraft, kärnkraft, biobränslen kompletterade med vindkraft och eventuella nya teknologier.

Det långsiktiga målet bör vara att sikta på förnybara energikällor, men på kortare sikt kommer dessa inte att kunna tillgodose hela energibehovet.

Folkpartiet utvecklar energipolitiska ställningstaganden vidare i motionen *Energipolitik för tillväxt och välfärd*.

Hur ska energin beskattas?

Fel! Okänt namn på

I Sverige har vi en rätt hög beskattning av förbrukning av elektricitet, bensin och andra bränslen. Dessa skatter motiveras både av att staten behöver få in pengar och av att man vill påverka miljöskadorna av energiproduktionen. Vi anser att det skulle vara principiellt riktigare att inte ha någon särskild energiskatt på energianvändningen utan i stället lägga miljöskatter på just de anläggningar som ger upphov till miljöskador.

I denna klimatmotion tänker vi förstås främst på de koldioxidutsläpp som orsakas av en del anläggningar, men i ett långsiktigare perspektiv bör man även kunna ta med utsläpp av metan och eventuellt andra gaser som orsakas i vattenkraftdammar och torvmossor.

Även andra miljörelaterade utsläpp bör förstås påverka miljöskatten, exempelvis försurande, övergödande eller hälsofarliga utsläpp av olika slag.

Dessa frågor bör utredas närmare både i det nationella och i det internationella perspektivet, så att vi så småningom får en bättre miljöstyrning. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Den svenska industrins konkurrensvillkor

Det är viktigt för den svenska industrins konkurrenskraft att energikostnaderna hålls på en rimlig nivå. Folkpartiet anser att den energipolitik som vi presenterat på ett betydligt bättre sätt än regeringens nuvarande politik tar hänsyn till svensk industris behov av trygg och kostnadseffektiv elenergi.

Samtidigt som man inte ska underskatta konflikten mellan de insatser som görs för att minska växthuseffekten och industrins kortsiktiga lönsamhetstänkande, bör man också inse att det land som tidigt gör en omställning mot mindre oljeberoende på sikt kan få konkurrensfördelar. En omställning gör industrin mindre känslig för plötsliga höjningar av oljepriset och den är också ofta pådrivande för nya tekniska innovationer, innovationer som i sig kan vara till fördel för industrin och skapa möjliga exportprodukter.

Industrin påverkas nu av införandet av EU:s regler om utsläppsrätter. Samtidigt som det är viktigt att klimatmålen nås kortsiktigt till 2010 och långsiktigt till 2050 måste svensk industri självfallet få konkurrera på rättvisa villkor med utländska företag.

En bostadspolitik som gynnar miljön

Bostadssektorn har under de senaste åren varit en sektor som minskat sina utsläpp av växthusgaser. Trots detta anser flera bedömare att bostadssektorn fortfarande har stora möjligheter att utan negativa konsekvenser minska sitt bidrag till växthuseffekten. Vi anser att Sverige bör ha som mål att bostadssektorn ska minska utsläppen med 50 procent till 2025 gentemot utsläppen 1995 och med 80 procent till 2050. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Fel! Okänt namn pDet bör framför allt inom uppvärmningssidan finnas goda möjligheter att skifta till biobränslen. Sverige bör ha som mål att ingen fjärrvärme produceras med fossila bränslen 2020. I vår motion *En bra boendemiljö och bra boende för miljön* presenterar vi ett antal konkreta åtgärder för att uppnå detta. Dessa inkluderar bl.a.:

- åtgärder för att underlätta energibesparande åtgärder i offentliga lokaler
- åtgärder för att påskynda energibesparande åtgärder och energikonvertering i privata fastigheter
- åtgärder för att underlätta en fortsatt utbyggnad av biobränslen för fjärrvärme
- åtgärder för att underlätta utbyggnad av småskalig fjärrvärme

Om minskningen av fossila bränslen sätts i fokus är det viktigt att avgifts- och skattepolitiken på el och på olja matchas på ett sådant sätt att husägare vid utbytesinvesteringar inte väljer det oljeeldade alternativet.

Trafiken den största utmaningen

Sverige måste sikta på att långsiktigt lösa problemen med hållbara kommunikationssystem. Folkpartiet har föreslagit att Sverige ska ta fram en strategi för en minimerad användning av fossila bränslen inom energi- och transportsektorerna. Energieffektivisering och effektivisering av transporter är naturligtvis en del av en sådan strategi men den kommer att behöva så mycket mer. Detta bör inkludera en ökning av spårbunden trafik framför allt i storstadsregionerna.

Bilen är i praktiken det enda rimliga sättet att färdas på för människor på landsbygden. Det är därför viktigt att främja utvecklingen mot alternativa bilbränslen. Även här finns det anledning för Sverige att befinna sig i forskningsfronten, särskilt med tanke på landets långa tradition inom bilindustrin. Folkpartiet vill därför att Sverige satsar på forskning inom denna sektor. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Det är viktigt att andelen biobränsle i drivmedelsanvändningen successivt ökar i enlighet med bl.a. EU:s biodrivmedelsdirektiv. Långsiktigt stabila villkor bör gälla för framtagande och försäljning av förnybara drivmedel. I energiskattedirektivets artikel 16 (2003/96/EG) regleras medlemsstaternas möjlighet att under tillsyn av skattemyndigheterna tillämpa skattebefrielse eller nedsatt skattesats för vissa skattepliktiga produkter av biologiskt ursprung, bl.a. när dessa används som motorbränsle. Nuläget i Sverige är att även alternativa bränslen belastas med både energiskatt och koldioxidskatt. Dock görs vissa tidsbegränsade undantag. Regeringen bör utveckla ett långsiktigt system där förnybara bränslen såsom biobränslen undantas från koldioxidskatt. Detta eftersom den koldioxid som dessa energikällor avger befinner sig i ett snabbt kretslopp. Det är också rimligt att under en kortare tid ta bort energiskatterna för nya alternativa bränslen för att göra det möjligt att i ett uppbyggnadsskede konkurrera på marknaden.

Det är i detta sammanhang viktigt att påpeka att framställningen av ~~drivet~~ **Okänt namn på** medlet måste ske på ett sådant sätt att den totala negativa miljöbelastningen minskar. Hälften av Europas etanol och en fjärdedel av världens etanol produceras ur eten, som i sin tur produceras från råolja. Etanol bör ur miljösynpunkt framställas ur växande gröda. Därför bör ett system för miljöcertifiering av alternativa drivmedel införas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Vidare behöver miljöklassning av drivmedel justeras eftersom inblandning av alternativa drivmedel ofta får en sämre miljöklassning på grund av tekniska parametrar – inte på grund av miljöegenskaperna. Kokpunktsintervall, densitet och ångtryck styr exempelvis inte giftigheten på drivmedel och avgaser. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Ett problem vid övergången till bibränslen är ofta att infrastrukturen avseende t.ex. pumpstationer inte är uppbyggd. Det har framförts förslag om att lagstiftningsvägen ta fram krav på att samtliga bensinstationer ska ha minst en pump med alternativt bränsle. Folkpartiet vänder sig emot ett sådant förslag av tre skäl. För det första strider det mot grundläggande principer om näringsfrihet. För det andra skulle det kunna leda till ytterligare nedläggning av bensinstationer i glesbygden. För det tredje kan det snedvrیدا konkurrensen mellan de alternativa teknikerna genom att bensinstationerna då troligen väljer bränslen som är lätta att använda i befintlig utrustning vilket missgynnar t.ex. biogas. Regeringen bör istället undersöka hur lokala aktörer kan samverka kring utbyggnaden av infrastruktur för olika alternativa bränslen. Här bör man undersöka hur olika bidragssystem kan användas för att stödja en positiv utveckling. LBU-bidrag (landsbygdutveckling) skulle kunna användas för omstrukturering vad avser jordbrukets drivmedelsanvändning.

Flygsektorn måste bära sina miljökostnader. Något lämpligt miljöskattesystem bör därför utformas, så att hänsyn tas till den verkan som flygets stora utsläpp har på klimatet. Forskningsrapporter pekar på att de negativa effekterna av viss bränsleförbrukning på hög höjd kan bli flera gånger större än för det bränsle som förbränns på marknivå. Den idé om skatt på flygresor som regeringen presenterat i budgetpropositionen är rimlig, men det gäller att utformning görs så att beskattningen blir proportionell mot miljöskadan. Samtidigt vill vi understryka att t.ex. Norrland och Gotland är helt beroende av flyget som transportmedel, och att dessa regioner bör kompenseras på ett sådant sätt att dessa regioners utvecklingsmöjligheter inte äventyras. En skatt får inte heller leda till försämrad konkurrens mellan olika flygbolag.

Slutligen bör man intensifiera forskningsinsatser kring andra alternativa energibärare, exempelvis vätgas.

Jordbruket måste minska sin klimatpåverkan

Jordbrukssektorn står för en tämligen stor andel av Sveriges utsläpp av växthusgaser, detta dels genom utsläpp av koldioxid från maskiner, dels genom utsläpp av metangas. Folkpartiet anser att jordbruket också måste minska sina utsläpp, samtidigt ser vi stora möjligheter för jordbruket att bli leverantörer av biobränsle. Konkret vill vi bl.a. att ett av målen för de svenska landsbygdsut-

Fel! Okänt namn ökolingsprogrammen (LBU-programmen) ska vara att minska jordbrukets negativa klimatpåverkan. Vidare vill vi endast sänka jordbrukets dieselskatter om man också gör motprestationer genom att öka inblandningen av biobränslen, t.ex. RME (rapsmetylester). Regeringen bör också få i uppdrag att utreda vilka åtgärder som kan krävas för att minska jordbrukets klimatpåverkan, framför allt vad avser utsläpp av metan. Detta bör ges regeringen tillkänna, vilket vi yrkat på i motion 2004/05: MJ368.

Börja ta tag i de övriga växthusgaserna

Fokus under de senaste åren har framför allt varit på utsläppen av koldioxid men det finns flera andra gaser som också bidrar till växthuseffekten. Kyoto-protokollet nämner framför allt fem stycken, som beskrivs i tabellen nedan. Det är nu dags att också ta fram tydliga strategier för hur man ska minska utsläppen också av de övriga växthusgaserna. Det är en möjlighet att dessa också kommer att ingå i EU:s regler om utsläppsrätter. Regeringen bör presentera för riksdagen vilka strategier man tänker sig för att minska dessa utsläpp. Detta bör ges regeringen tillkänna, vilket vi yrkat på i motion 2004/05: MJ368.

Gas	Klimatpåverkan relaterat till koldioxid (enligt FN:s klimatpanel 2001)	Andel av utsläppen i Sverige uttryckt som koldioxidekvivalenter (Sveriges officiella rapport till klimatkonventionen)
Koldioxid	1	79 %
Metan	23	8 %
Dikväveoxid	296	12 %
HFC 134a (ett av fluorkolvätena)	1 300	Tillsammans ca 1 %
CF ₄ (en fluorkarbon)	5 700	
Svavelhexafluorid	22 200	

Förbered Sverige för ett ändrat klimat

Det är uppenbart att även om världen idag kraftigt hade minskat sina koldioxidutsläpp så skulle man trots det inte ha kunnat undvika vissa klimateffekter. Då det dessutom tyvärr är så att ingen sådan kraftig minskning är på gång kan vi utgå från att dessa effekter med tiden blir allt tydligare. Sverige måste därför arbeta för att minska de negativa effekterna av ett nytt klimat.

SMHI har gjort beräkningar på flera troliga scenarier och kortfattat pekar dessa på mer nederbörd under de kalla årstiderna samt i norr och mer torra under sommaren i söder. De allvarligaste riskerna är med all sannolikhet översvämningar och därpå följande problem som erosion, ökad belastning på dammar och naturligtvis skador på fastigheter och infrastruktur.

Man bör i t.ex. översiktsplaner ta hänsyn till de effekter som ett varmare klimat kan orsaka. Redan idag vet vi att kommunerna i sin planering inte i tillräcklig grad tar hänsyn till den riskbild som finns vad avser t.ex. översvämningar, långt mindre en framtida riskbild. För att kunna göra detta behö-

ver kommunerna tillgång till samlad information från statliga myndigheter. ~~Det~~ **Okänt namn på**
såsom SMHI, Boverket, Energimyndigheten, Naturvårdsverket, SGI (Statens
geotekniska institut) m.fl. Folkpartiet anser att en myndighet, förslagsvis
Naturvårdsverket, får i uppgift att samordna detta arbete. Arbetet måste göras
i nära samarbete med Sveriges kommuner och landsting. Detta bör ges rege-
ringen tillkänna.

Många områden också inom energiproduktionen kan bli påverkade av kli-
matförändringarna. Vattenkraftens anläggningar kan påverkas av ökade kraf-
tiga regn. Redan idag ser vi problem med översvämningar vid snösmältning-
en. Det är viktigt att vattenkraftsproducenterna tar sitt ansvar för att minimera
översvämningar genom att avleda vatten på rätt sätt vid kraftiga regn eller
snösmältning. Det är också väsentligt att man studerar och planerar för hur
villkoren kommer att förändras för vägar, järnvägar och husbyggande med ett
ändrat klimat.

Stockholm den 5 oktober 2005

Lars Leijonborg (fp)

Bo Könberg (fp)

Martin Andreasson (fp)

Tobias Krantz (fp)

Karin Pilsäter (fp)

Yvonne Ångström (fp)

Sverker Thorén (fp)

Marie Wahlgren (fp)

Gunnar Nordmark (fp)

Marita Aronson (fp)

Liselott Hagberg (fp)

Ulf Nilsson (fp)

Erik Ullenhag (fp)

Lennart Fremling (fp)

Anita Brodén (fp)

Heli Berg (fp)